

LIBRIS

We know
books

© Editura EIKON
© Kostadin Kostadinov

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KOSTADINOV, KOSTADIN

Vânătorul de fluturi din Ada Kaleh / Kostadin
Kostadinov ; trad. din lb. bulgară și note de Mariana
Mangiulea Jatop. - București : Eikon, 2026

ISBN 978-606-49-1646-4

I. Mangiulea Jatop, Mariana (trad. ; note)
821.163.2

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Kostadin Kostadinov

Vânătorul de fluturi din Ada Kaleh

roman

*Traducere din limba bulgară și note
de Mariana Mangiulea Jatop*

E I K O N

București, 2026

Cuprins

Prolog	
Fluturile roșu al măcrișului (<i>Lycaena virgaureae</i>).....	5
Capitolul I	
Fluturile cap-de-mort (<i>Acherontia atropos</i>).....	25
Capitolul 2	
Fluturile de mătase (<i>Bombyx mori</i>).....	49
Capitolul 3	
Fluturile ochi de păun de zi (<i>Vanessa jo</i>).....	67
Capitolul 4	
Fluturile frunză-uscătă (<i>Kallima inachus</i>).....	81
Capitolul 5	
Fluturile Antimah (<i>Papilio antimachus</i>).....	97
Capitolul 6	
Fluturile Apollo negru (<i>Parnassius mnemosyne</i>).....	117
Capitolul 7	
Fluturile Albăstrelulalcon (<i>Phengaris alcon</i>).....	133

Capitolul 8	
Fluturile sabie (<i>Iphiclides podalirius</i>)	147
Capitolul 9	
Fluturile cu bandă albastră (<i>Catocala fraxini</i>)	167
Capitolul 10	
Fluturile urs-negru (<i>Arctia villica</i>)	183
Capitolul 11	
Fluturile de scaieți (<i>Vanessa cardui</i>)	199
Capitolul 12	
Sfinxul leandrului (<i>Daphnis nerii</i>)	219
Capitolul 13	
Molia albă de apă (<i>Acentria ephemerella</i>)	227
Capitolul 14	
Fluturile vampir (<i>Calyptra eustrigata</i>)	245
Capitolul 15	
Fluturile monarh (<i>Danaus plexippus</i>)	263
Capitolul 16	
Fluturile gigant Atlas (<i>Attacus atlas</i>)	289
Capitolul 17	
Fluturile morfo (<i>Morpho peleides</i>)	299
EPILOG	
Fluturile 88 (<i>Diaethria neglecta</i>)	323

Capitolul I

Fluturile cap-de-mort
(*Acherontia atropos*)

Primul fluture din colecția mea l-am prins când eram copil. Se numește cap-de-mort și se recunoaște ușor, deoarece pe partea dorsală a toracelui se poate distinge clar desenul în forma unui craniu uman. E un fluture de noapte. Ajunge până la 13 centimetri – o dimensiune impresionantă pentru regiunea noastră. Face parte din familia fluturilor de noapte, care sunt cei mai buni zburători dintre toți fluturii, cu un zbor rapid și năvalnic. Fluturile cap-de-mort are o fire războinică. Omida lui se hrănește cu frunzele unor plante toxice, mai ales cu frunze de tutun și ciunăfaie, iar fluturile adult are obiceiul de a fura miere. Când pătrunde într-un stup, el observă albinele, imitându-le mirosul și vibrațiile, ca după aceea să se ospăteze în liniște. Dacă e descoperit, învelișul lui dur îl apără de înțepături și, în cele mai multe cazuri, se salvează din stup.

Pe acest fluture din colecția mea l-am prins în împrejurimile Sofiei și e legat de o întâmplare din copilăria mea.

Dar să-mi continui povestea.

M-am născut pe 15 august, anul 1882, la Sofia, atunci capitala Cnezatului Bulgaria. Am venit pe lume împreună cu fratele meu geamăn, Mihail. Ca să

fiu exact – el a apărut primul. I-au dat o palmă peste fund, el a țipat și așa mai departe. Însă babele care moșeau și-au dat seama că mai au de lucru. Se pare că eu mă simțeam bine în burta mamei și nu eram dornic să ies de acolo, dar, la un moment dat, am pornit-o cu picioarele înainte. Cordonul ombilical mi se sucise în jurul gâtului și m-am născut verde-albăstru, aproape mort. Spre surprinderea tuturor, am tras deodată aer în piept și, uite așa, am revenit la viață.

De aceea mi-au pus numele Lazar.

Primele mele amintiri de copil se leagă de sunetul asurzitor al clopotelor. Familia mea locuia într-o casă veche cu etaj, chiar în curtea bisericii „Sveta Nedelia”, care cândva se numea biserica „Sfântul Rege”, căci acolo se păstrau moaștele domnitorului sârb, Stefan Milutin. Clopotele erau atârinate la înălțime pe o schelă din lemn, exact deasupra geamurilor noastre. În timpul zilei băteau atât de tare, că puteau scula și morții, dar noi ne obișnuisem cu ele și nu le mai băgam în seamă.

Biserica „Sfântul Rege” fusese gândită ca o mănăstire. Era înconjurată de un zid înalt din pietre de râu, rotunde și ovale. În zidul împrejmuitor erau două intrări opuse. Ele erau atât de mari, că sub ele puteau trece unul pe lângă altul două faetoane, fără nicio problemă. Porțile acelor intrări nu se închideau niciodată. Oamenilor le era lene să ocolească și de aceea preferau să traverseze curtea mare a bisericii.

Căsuța noastră se afla în interiorul curții, lipită de zid. În stânga ușii de la intrare era o streășină mare și câteva odăi în spate. Sub această streășină italianul

¹ Biserica „Sfânta Duminică” (rom.), din centrul Sofiei.

Tadeo își încropise un atelier de făcut macaroane. Mașinăria de frământat aluatul era pusă în mișcare de o iapă bătrână și oarbă, care se învârtea monoton în jurul axului principal al mecanismului. Mărtoaga era blândă, dar mirosea a balegă zi și noapte.

Când am mai crescut, fratele meu și cu mine am devenit primii muncitori de macaroane din Bulgaria. Tadeo ne dădea niște avantaje speciale, făcute din pene, cu care să mișcăm aerul de deasupra macaroanelor ce ieșeau din aparat, ca ele să se usuce mai repede și să nu se lipească. Pentru această muncă plictisitoare, din când în când, italianul ne plătea cu câte cinci bani – cu ei puteam să ne cumpărăm un pumn de bomboane.

Exact vizavi de atelierul de macaroane, de partea cealaltă a porții, se înșiruiau alte clădiri care găzduiau cancelariile popilor și fabrica de lumânări. În continuarea lor se afla școala „Sfinții Chiril și Metodiu”. Acolo, până în clasa a patra, a învățat sora noastră, Elena. Era cu șase ani mai mare decât noi, gemenii. Avea un păr bogat, pe care îl purta în două cozi pe spate. Elena lua mereu note mari și nu le crea niciun fel de probleme părinților, spre deosebire de mine și Mihail.

Ferestrele de la casa noastră erau joase, iar noi, gemenii, deseori intram pe acolo, pe scurtătură, pe când sora noastră era așa de cuminte, că întotdeauna ocolea, ca să intre pe ușă.

Când eram mic, mă apăsa faptul că ceilalți copii mergeau mereu în vizită la bunicii lor, la unchii și mătușile lor, se jucau cu verișori și verișoare, iar noi nu aveam nicio rudă la Sofia. Situația aceasta avea o explicație – părinții mei veniseră în capitala tânărului cnezat din alte părți.

Tatăl meu, Ivan Karaivanov, avea o statură de uriaș, semăna cu un luptător. El se născuse în satul Zagoriciane, de lângă Kostur¹. Lumea îi zicea Vance Kosturo. Își pierduse ambii părinți într-o epidemie, așa că și-a lăsat satul și a pornit în lume. S-a apucat de contrabandă pe Dunăre și pe insula Ada Kaleh a întâlnit-o pe mama mea, Maria – o sârboaică frumoasă. S-au îndrăgostit, s-au cununat și s-au dus să trăiască la Belgrad. Acolo s-a născut Elena.

În 1877, când a început Războiul ruso-turc, tatăl meu s-a înrolat în trupele de voluntari bulgari. Când s-a luptat el în bătălii, tânăra lui nevastă și fetița l-au așteptat la Ada Kaleh, rugându-se să se întoarcă viu și nevătămat.

În luptele din jurul orașului Stara Zagora tata s-a remarcat prin curajul său deosebit, doar că un glonț l-a nimerit în genunchiul stâng, de aceea mergea schiopătând puțin. În timp ce se afla pe patul de spital, a fost vizitat de o delegație specială a comandamentului rusesc care i-a conferit Crucea Sfântului Gheorghe pentru fapte vitejești.

După război, părinții noștri s-au regăsit și s-au mutat la Sofia.

De Paște, tata mereu își punea la piept decorația. După slujba de Înviere din biserica „Sfântul Rege”, el se așeza pe un scaun în fața casei și tot orașul trecea pe lângă locuința noastră cu lumânările aprinse. Tata privea alaiul, își aprindea țigară după țigară și zâmbea.

În ceata de voluntari, tata s-a împrietenit cu un tip din Radomir – Nikola Djerekarov. În timp ce înghețau în tranșee, amândoi și-au jurat că, dacă

¹ Azi, localitate în Grecia.

scapă cu viață, după ce se termină războiul, să rămână camarazi.

În vara lui 1889 au deschis împreună prima bragaerie din Sofia. Localul se afla într-un depozit lângă „Podul colorat”, la capetele căruia au pus mai târziu niște lei și l-au botezat „Podul cu lei”¹.

Nenea Nikola prepara braga. Învățase meseria de la taică-său în Radomir. Prăjea făina de mei, o fierbea trei ore în cazan și apoi lichidul gros îl răsturna într-o covată imensă din lemn de pin negru, căreia îi ziceau *tekne*. Îl lăsa seara la fermentat, iar dimineața braga era gata.

Vânzările mergeau bine. Braga curgea încet, dar distribuitorii așteptau răbdători să le vină rândul ca să-și umple bidoanele. Majoritatea erau băieți tineri. Purtau o cingătoare specială – *siliyah*, în care era loc pentru 4 pahare. Așa încinși colindau străzile Sofiei și îi îmbiau cu voce tare pe trecători să guste din minunata băutură.

Acasă beam bragă dimineața, la prânz și seara. Eu și fratele meu semănam ca două picături de apă, dar în privința gusturilor ne deosebeam. Mie îmi plăcea braga puțin mai acrișoară, el o prefera dulce.

La scurt timp după deschiderea bragaeriei, eu și Mihail am intrat în clasa întâi. Ne-au înscris la Colegiul francez „Saint Joseph” și acolo am învățat în clasele primare.

Profesorii școlii erau preoți catolici și ne-au obligat să mergem la biserica catolică, deși eram ortodocși. În fiecare dimineață ne aliniau și ne duceau acolo.

¹ Podul, construit peste râul Vladaia, se află într-o parte centrală a Sofiei.

Doar copiii evrei erau scutiți de prezența la slujbă, pentru că părinții lor protestaseră împotriva acestei constrângeri.

În timpul liturghiilor se cânta la orgă. Elevul de serviciu avea sarcina să umfle instrumentul – în acest scop trebuia să mărșăluiască încet-încet pe loc, călcând pe două burdufuri. Nu era o chestie complicată, dar era foarte săcâitoare.

Odată, când eram elev de serviciu, privirea mi-a alunecat spre fereastră, afară începuse să ningă cu fulgi mari și cu ochii la ei, am uitat să mai apăs burdufurile. Orga a amuțit puțin, apoi a scos un țipăt ca porcul la tăiere și a tăcut brusc. Elevii au bufnit în râs, s-a iscat ceva hărmălaie. Preotul care cânta la orgă a început să zbiere la mine. Eu mi-am reluat energic țopăiala pe loc, dar era prea târziu.

La colegiu, pentru fiecare greșeală se aplica o pedeapsă corporală. Două-trei scatoalce la ceafă și obraji unor elevi așa ca mine, mai nebunatici, erau norma zilnică. Unii dintre preoți preferau să ne tragă de urechi. Și o făceau prin răsucire, ocazie cu care simțeam cum cartilagiile trosnesc asurzitor. Altora le era silă să ne atingă, așa că ne pocneau peste palme și degete cu bățul indicator din lemn.

Pedeapsa cea mai rafinată consta în a face înconjurul curții de zece ori în pas de rață. Această plimbare hazlie, în aparență, nu e dureroasă pe loc, dar a doua zi, picioarele îți sunt atât de țepene, încât și cea mai mică mișcare te face să urla de durere.

După întâmplarea cu orga a trebuit să trec prin toate cercurile iadului cu băți variate și pas de rață. Într-un final, m-au închis într-o cameră goală și friguroasă. Înăuntru nu era nici măcar un scaun. M-au

prevenit că voi sta acolo până seara, fără a avea drept la mâncarea de prânz.

Detenția nu era deloc pe placul meu. Pe podeaua rece nu mă puteam întinde ca să-ncerc să dorm și astfel să treacă timpul mai repede, așa că mă învârteam ca un lup în cușcă, reflectând la ce binecuvântare este libertatea.

La un moment dat am auzit zarvă afară. Am deschis fereastra și m-am aplecat peste pervaz. Atunci am constatat că încăperea se găsește exact deasupra zidului ce înconjoară pensionul. Nu se vedea nimeni pe stradă, iar dinspre colțul cel mai apropiat răzbatău răsede de copii. Am putut să disting vocile unor colegi de-ai mei – mai mult ca sigur că se băteau cu bulgări de zăpadă. Fără a sta prea mult pe gânduri am ieșit pe geam, m-am sprijinit cu mâinile de pervaz și am sărit pe zidul împrejmuitor, iar de acolo – în stradă.

Pe dată am uitat că mi-e foame și m-am băgat în bătălia cu bulgări.

Nu-mi amintesc cât m-am bucurat de libertate, la un moment dat a apărut brusc în fața mea preotul, care mă închisese în camera aceea.

Cum ai fugit? – întrebă el prinzându-mă de gât.

Eu l-am privit nevinovat și-am zis:

Dar de unde am fugit, cher frère? Nu vă înțeleg...

Cher frère înseamnă „frate dragă” – așa ne adresăm oficial profesorilor-preoți din colegiu.

Nu vă înțeleg – am repetat eu. – Poate mă confundați cu fratele meu.

A, da... – zise preotul, slăbind strânsoarea. – Tu ești Mihail, nu-i așa?

Îhî – am spus dând din cap.